

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีในภาคตะวันออก โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณสมบัติของสำนักงานบัญชีที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี
 2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประโยชน์ที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี
 3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านต้นทุนที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี
- โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของสำนักงานบัญชี ในภาคตะวันออก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นจริงที่สำนักงานบัญชีจะได้รับประโยชน์หากสำนักงานบัญชีได้รับการรับรองคุณภาพ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นจริงที่สำนักงานบัญชีจะได้มีต้นทุนเพิ่มขึ้นหากสำนักงานบัญชีได้รับการรับรองคุณภาพ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี ในด้านต่างๆ

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยในบทที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ข้อมูลปัจจัยด้านคุณสมบัติของสำนักงานบัญชีจากการตอบแบบสอบถาม สำนักงานบัญชีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นประเภทคณะบุคคล คิดเป็นร้อยละ 54.5 หัวหน้าสำนักงานบัญชีมีการศึกษาระดับปริญญาตรีการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 69.1 หัวหน้าสำนักงานบัญชีมีประสบการณ์ด้านการทำบัญชี 11 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.0 สำนักงานบัญชีมีระยะเวลา

ดำเนินงาน 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 49.1 สำนักงานบัญชีมีจำนวนผู้ช่วยผู้ทำบัญชีที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี จำนวน 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 สำนักงานบัญชีมีลูกค้า จำนวน 15-30 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.5

ปัจจัยพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี

จากการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี ได้วิเคราะห์โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการรับรองคุณภาพ พบว่า ในภาพรวมสำนักงานบัญชีเห็นว่าจะเกิดประโยชน์ในระดับมากจากการได้รับการรับรองคุณภาพ โดยประโยชน์อันดับแรกคือ สำนักงานบัญชีจะได้รับความเชื่อถือในผลงาน และประโยชน์ อันดับรองลงมาคือสำนักงานบัญชีจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแก่สาธารณชน และสำนักงานบัญชีแต่ละแห่งคาดว่าจะได้รับประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

2. ด้านต้นทุนที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการรับรองคุณภาพ พบว่า ในภาพรวมสำนักงานบัญชีเห็นว่าจะมีต้นทุนเพิ่มขึ้นในระดับมากจากการได้รับการรับรองคุณภาพ โดยต้นทุนที่เพิ่มขึ้นอันดับแรกคือ ต้นทุนการขอรับการรับรองคุณภาพ และต้นทุนที่เพิ่มขึ้น อันดับรองลงมาคือ ต้นทุนการพัฒนาบุคลากรของสำนักงาน และสำนักงานบัญชีแต่ละแห่งคาดว่าจะมีต้นทุนเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

3. ด้านความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ฯ ได้ทำการวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชีพบว่า ในภาพรวมสำนักงานบัญชีมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ฯ ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชีในระดับมาก โดยความสามารถอันดับแรกคือ ความสามารถในการกระทำการแทนลูกค้าตามที่ลูกค้ามอบหมายได้อย่างครบถ้วน และความสามารถอันดับรองลงมาคือ ความสามารถในการดูแลและจัดเก็บทรัพย์สินของลูกค้า

3.2 ด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี พบว่า ในภาพรวมสำนักงานบัญชีมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ฯ ด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชีในระดับมาก โดยความสามารถอันดับแรกคือ ความสามารถในการกำหนด จัดหา และบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำบัญชี และความสามารถอันดับรองลงมาคือ ความสามารถในการฝึกอบรมบุคลากรของสำนักงานบัญชีตามสมควรและเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย

3.3 ด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี พบว่าในภาพรวมสำนักงานบัญชีมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ฯ ด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี ในระดับมาก โดยความสามารถอันดับแรกคือ ความสามารถในการสำรองข้อมูลในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามรอบระยะเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม และความสามารถอันดับรองลงมาคือ ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลของลูกค้าในลักษณะที่ป้องกันความสูญหาย หรือเสื่อมสภาพ และกำหนดระยะเวลาจัดเก็บตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านคุณสมบัติที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านคุณสมบัติที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีได้วิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ประเภทของสำนักงานบัญชี พบว่าในภาพรวมประเภทของสำนักงานบัญชีต่างกันมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชีแตกต่างกัน แต่ความสามารถด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี และความสามารถด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ระดับการศึกษาของหัวหน้าสำนักงานบัญชี พบว่าในภาพรวมระดับการศึกษาของหัวหน้าสำนักงานบัญชีต่างกันมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสามารถด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี ความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชีและความสามารถด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ประสบการณ์ด้านการทำบัญชีของหัวหน้าสำนักงานบัญชี พบว่าในภาพรวมประสบการณ์ด้านการทำบัญชีของหัวหน้าสำนักงานบัญชีต่างกันมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสามารถด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชีแตกต่างกัน แต่ความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชีและความสามารถด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ระยะเวลาดำเนินงานของสำนักงานบัญชีพบว่า ในภาพรวมระยะเวลาดำเนินงานของสำนักงานบัญชีต่างกันมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่อง

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสามารถด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี ความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชีและความสามารถด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. จำนวนผู้ช่วยผู้ทำบัญชีของสำนักงานบัญชีพบว่า ในภาพรวมจำนวนผู้ช่วยผู้ทำบัญชีของสำนักงานบัญชีต่างกันมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสามารถด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี ความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชีและความสามารถด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. จำนวนลูกค้าของสำนักงานบัญชีพบว่า ในภาพรวมจำนวนลูกค้าของสำนักงานบัญชีต่างกันมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสามารถด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี ความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชีและความสามารถด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์และต้นทุนจากการรับรองคุณภาพกับความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ฯ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์และต้นทุนจากการรับรองคุณภาพกับความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าฯ โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ประโยชน์จากการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พบว่าประโยชน์จากการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีมีความสัมพันธ์ด้านบวกในระดับกลางกับความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีในระดับกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ต้นทุนจากการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พบว่าต้นทุนจากการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีมีความสัมพันธ์ด้านบวกในระดับกลางกับความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีในระดับกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เปรียบเทียบปัจจัยด้านคุณสมบัติของสำนักงานบัญชีกับประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พ.ศ. 2550

จากการศึกษาเปรียบเทียบ สรุปได้ว่า สำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคุณสมบัติเป็นไปตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พ.ศ. 2550 ยกเว้นจำนวนลูกค้ำของสำนักงานบัญชีที่มีน้อยกว่าประกาศดังกล่าว

เปรียบเทียบกับสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพแล้ว

จากการศึกษาเปรียบเทียบ สรุปได้ว่า สำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีน้อยกว่าสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแล้ว และสำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเห็นว่าหากได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแล้ว ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสำนักงานบัญชียังไม่ชัดเจนเมื่อเทียบกับสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแล้ว และเห็นว่าการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีนั้นต้องใช้ต้นทุนเพิ่มขึ้นมาก อย่างไรก็ตามสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพที่นำมาเปรียบเทียบมีข้อมูลเพียงรายเดียว ผลการเปรียบเทียบจึงไม่สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนซึ่งเป็นข้อจำกัดของงานวิจัยครั้งนี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

สำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคุณสมบัติพร้อมในการขอรับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีในทุกด้าน ยกเว้นเรื่องของจำนวนลูกค้ำ

สำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประเภทของสำนักงานบัญชี และระดับการศึกษาของหัวหน้าสำนักงานบัญชีต่างกัน มีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแตกต่างกัน แต่สำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่หัวหน้าสำนักงานบัญชีมีประสบการณ์ด้านการทำบัญชีต่างกัน มีระยะเวลาดำเนินงานของสำนักงานบัญชีต่างกัน มีจำนวนผู้ช่วยผู้ทำบัญชีต่างกัน และมีจำนวนลูกค้ำของสำนักงานบัญชีต่างกันนั้น มีความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี มักขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นของผู้บริหารสำนักงานบัญชีในการกำหนดนโยบายคุณภาพ การจัดทำแผนธุรกิจ การติดตามตรวจสอบ และการจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีแนวความคิดในการพัฒนากระบวนการทำงานเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดี อีกทั้งให้

ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความตั้งใจที่จะพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการทางบัญชีที่ถูกต้องและมีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานทั้งที่เห็นว่าการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีจะมีต้นทุนสูงก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันการแข่งขันด้านสำนักงานบัญชีมีค่อนข้างสูง และงานทางด้านบัญชีมักไม่มีนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ลูกค้าได้เลือก เนื่องจากมีกรอบในการทำงานที่แน่นอน จึงพยายามสร้างความแตกต่างของสำนักงานบัญชีโดยเน้นขายความน่าเชื่อถือของสำนักงานบัญชี

สำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเห็นว่าหากได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแล้ว ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสำนักงานบัญชียังไม่ชัดเจนเมื่อเทียบกับสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันสำนักงานบัญชีมีการแข่งขันสูงจนมีการตัดราคากัน และลูกค้าของสำนักงานบัญชีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเน้นการทำบัญชีที่ประหยัดภาษีอากร จึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าน้อยกว่ากรมสรรพากร และเห็นว่าการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชียังต้องใช้ต้นทุนเพิ่มขึ้นมากซึ่งอาจเป็นการกลัวเกินเหตุ เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสำนักงานบัญชีเกิดจากค่าจ้างแรงงานซึ่งเป็นต้นทุนทางตรง แต่จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานบัญชีขนาดเล็กที่มีลูกค้าน้อยหรือขนาดใหญ่ที่มีลูกค้ามาก จะมีผู้ช่วยผู้ทำบัญชี 1-3 คน ซึ่งผู้ช่วยผู้ทำบัญชีแต่ละคนสามารถรับทำบัญชีได้คนละไม่เกิน 100 ราย ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และสำนักงานที่จะขอรับการรับรองคุณภาพจะต้องมีผู้ช่วยผู้ทำบัญชีอย่างน้อย 1 คน ตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของสำนักงานบัญชีให้สูงขึ้นเพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี อาจลงทุนไม่มากอย่างที่คิด เนื่องจากไม่จำเป็นต้องเพิ่มจำนวนผู้ช่วยผู้ทำบัญชี ซึ่งบางสำนักงานอาจทำเพียงการปรับรูปแบบการทำงานหรือปรับผังองค์กรให้สอดคล้องกันเงื่อนไขในประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าก็สามารถปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าฯ ได้แล้ว อย่างไรก็ตามการเปรียบเทียบกับสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพแล้ว มีข้อจำกัดที่สำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพแล้วมีข้อมูลเพียงรายเดียว ซึ่งเป็นข้อจำกัดหนึ่งของงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการกำกับและพัฒนาสถาบันบัญชีให้มีคุณภาพไว้หลายด้าน ซึ่งประกอบด้วยนโยบายและกระบวนการของแต่ละปัจจัยสำคัญ รวม 7 ปัจจัย

แต่ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยพื้นฐานที่สำนักงานบัญชีทั่วไปไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่มีการปฏิบัติอยู่เป็นประจำเพียง 3 ปัจจัย ซึ่งเป็นข้อจำกัดอีกข้อหนึ่งของงานวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้สนใจท่านอื่นอาจทำการวิจัยสำนักงานบัญชีในพื้นที่อื่น ๆ
2. ในปัจจุบันสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพแล้วยังมีน้อยราย แต่ในอนาคตหากสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพแล้วมีมากขึ้น ผู้สนใจท่านสามารถทำการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพแล้ว
3. จากการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพมีอยู่ด้วยกันหลายปัจจัย แต่ในที่นี้ผู้วิจัยได้มุ่งประเด็นความสนใจไปในปัจจัยด้านประโยชน์จากการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี ต้นทุนจากการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี และความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี ซึ่งการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าฯ มีอยู่ด้วยกันหลายด้าน แต่ผู้วิจัยได้มุ่งความสนใจไปเฉพาะด้านที่สำนักงานบัญชีทั่วไปไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่มีการปฏิบัติอยู่เป็นประจำเพียง คือ 1. ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของสำนักงานบัญชี 2. ด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี 3. ด้านการจัดการเอกสารของสำนักงานบัญชี ผู้วิจัยเห็นว่าหากผู้สนใจต้องการทำการศึกษาต่อจากงานวิจัยนี้ ควรเน้นไปที่ปัจจัยอื่น ๆ และการปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าฯ ด้านอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีความสำคัญ และมีสาระสำคัญ และทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าวว่ามีผลกระทบอย่างไรต่อไป
4. จากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าการปรับปรุงและพัฒนาสำนักงานบัญชีไปสู่สำนักงานบัญชีที่ได้รับการรับรองคุณภาพนั้นได้รับอิทธิพลจากสองหน่วยงานหลักคือ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง แต่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเท่านั้น จึงเห็นว่าหากผู้สนใจต้องการศึกษาต่อจากงานวิจัยครั้งนี้ อาจทำการศึกษาในด้านที่เกี่ยวกับกรมสรรพากรต่อไป